

De verdwenen DOMMELAKKERS aan d'n Heesakkerschenweg of Nieuwstraat

De ligging van de Dommelakkers

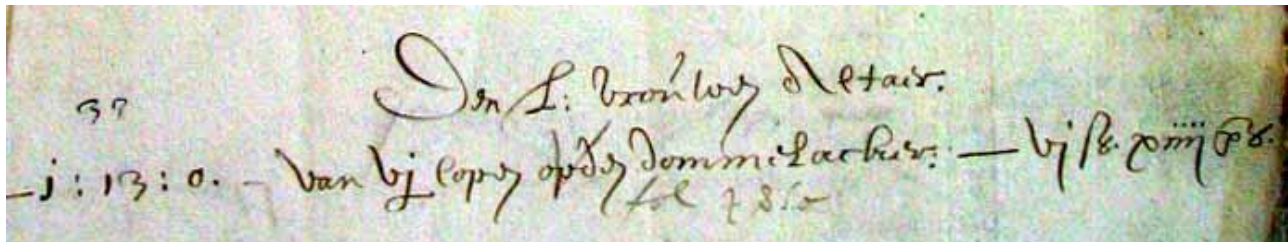
De Dommelakkers waren gelegen vanaf huize Dommeloord tussen den Heesakkerschen weg en de Dommel tot aan de laan naar de Kleine Ruwenberg.

Bij de kadastrale indeling in 1832 lagen de Dommelakkers als sectiedeel in sectie F Gestel genaamd en hadden de kadastrale nummers F527 t/m F537.

Bij de wijkindeling 1840 van het dorp omstreeks 1840 lagen de Dommelakkers in wijk A , het gebied langs den Heesakkerschenweg wordt dan het Voordorp genoemd.

De Dommelakkers in het verleden

-In de liggers van 1663 tot 1785 worden zeven akkerpercelen genoemd die "opden Dommelacker" liggen met de perceelnummers P33, P54, P56, P57, P58, P59, P428

Uit de ligger van de Plaats uit 1663 (BHIC 5039 inv nr. 61 (eig. den Lieve Vrouwen Altair)

ligger nr	soort	eigenaar	lopense (1L=1700m2)	roede (1R=33m2)
P 33	akker	den Lieve Vrouwen Altair	5,5	
P 54		Cornelis Marcelis	3	3
P 56		Harmen Willem ten Bosch	2,5	2,5
P 57	nieuw land	Harmen Willem ten Bosch	3	
P 58	dries	Harmen Willem ten Bosch		
P 59	akker	Hendrick Willem Damen		2,5
P428		de heer Zweerts	2	2

-In het Maatboek van 1792 hebben de percelen op de Dommelakkers gelegen de perceelnummers 2446 t/m 2453.

maatb. nr	soort	eigenaar	lopense	roede
2446	weiland, naast de Dommel	Adolf de Grancy	3	49
2447	land	Adolf de Grancy	3	47
2448	land, nevens de straat	Christiaan Brox	2	18
2449	land	Roomsche Gemeente	1	47
2450	land	wed. Andries Smulders	2	8
2451	land	Louis Robert	1	7
2452	land en groes	Christiaan Brox	4	15
2453	land	Jan Maas	1	26

De Dommelakkers in de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (OAT) der grondeigenaren van het Kadaster in 1832

sectie nr	soort	eigenaar	roede (1R=100m ²)	el (1E=1m ²)
F527	bouwland	wed. Hendrik Spierings	15	14
F528	huis	wed. Hendrik Spierings		55
F529	huis, schuur en erf	wed. Hendrik Spierings	4	41
F530	bouwland	Francis van der Kammen	52	50
F531	weiland	Jan van der Meijden	43	30
F532	weiland	wed. Andries Smulders	33	30
F533	bouwland	wed. Andries Smulders	36	
F534	bouwland	R.C. Gemeente SMG	33	
F535	bouwland	Rogier van Osch	42	20
F536	bouwland	Baron de Grancy	76	70
F537	weiland	Baron de Grancy	72	60

kadastersectie F , uitsnede de Dommelakkers, in 1832

Den Heesakkerschenweg wordt Nieuwstraat

In 1865 besloten de Provinciale Staten van Noordbrabant dat de provinciale weg van St. Michielsgestel over den Dungen door de Bussing over de Aabrug naar den provincialen klinkerweg aan den Wamberg onder Berlicum moest worden aangelegd. De bijdragen van de gemeenten werd bepaald op veertig ten honderd (de provincie 60 %, Den Dungen 25 % en Sint-Michielsgestel 15 %) De gemeenten zijn gehouden het nodige

terrein voor den weg, ter breedte van 7 à 8 el, kosteloos af te staan en te leveren. Tot dan was deze weg een zandweg.

Ter ondersteuning van het gemeentebestuur werd door de heer Berail van de Kleine Ruwenberg een inteken aktie ondernomen om aan de bewoners een bijdrage te vragen voor een bijdrage in de kosten voor de aanleg van een grindweg vanaf de kom van het dorp tot aan de Ruwenberg. Er werd voor een bedrag van ca Fl. 2600 ingetekend voor een bijdrage in de kosten. In 1870 werd de weg aanbesteed.

Na de aanleg van de Kunstweg van Sint Michielsgestel naar Den Dungen werd de Heesakkersche weg door de bewoners de Nieuwstraat genoemd.

De ontsluiting van de Dommelakkers met :

- Een bierbrouwerij in 1877

Brouwerij Brabantia in 1948 (Bron BHIC)

Zie bijlage :

DE BIERBROUWERIJ “ DE KOLK”, LATER BROUWERIJ “BRABANTIA” GEHETEN OP DE DOMMELAKKERS AAN D’N HEESAKKERSCHEN WEG OF NIEUWSTRAAT IN SINT-MICHIELSGESTEL GEVESTIGD IN 1877

- Grof- en hoefsmederij in 1885

Weduwe Hendrika Goossens (geb. 5 mei 1821) die gehuwd was geweest met Piet van den Nieuwenhuizen kwam op 1 juni 1877 met haar gezin van Wijk C nr 22 naar Het Dorp A192 wonen. Voorheen woonde op A192 Jacobus van Stippent (smid). Het gezin van Piet en Christina van den Nieuwenhuizen had vier kinderen :

- Marinus van den Nieuwenhuizen geb. 7 juni 1842 , smid
- Adrianus van den Nieuwenhuizen geb. 27 april 1854, smid
- Johannes van den Nieuwenhuizen geb. 27 apr. 1850, schoenmaker
- Nicolasina van den Nieuwenhuizen geb. 2 sept. 1856

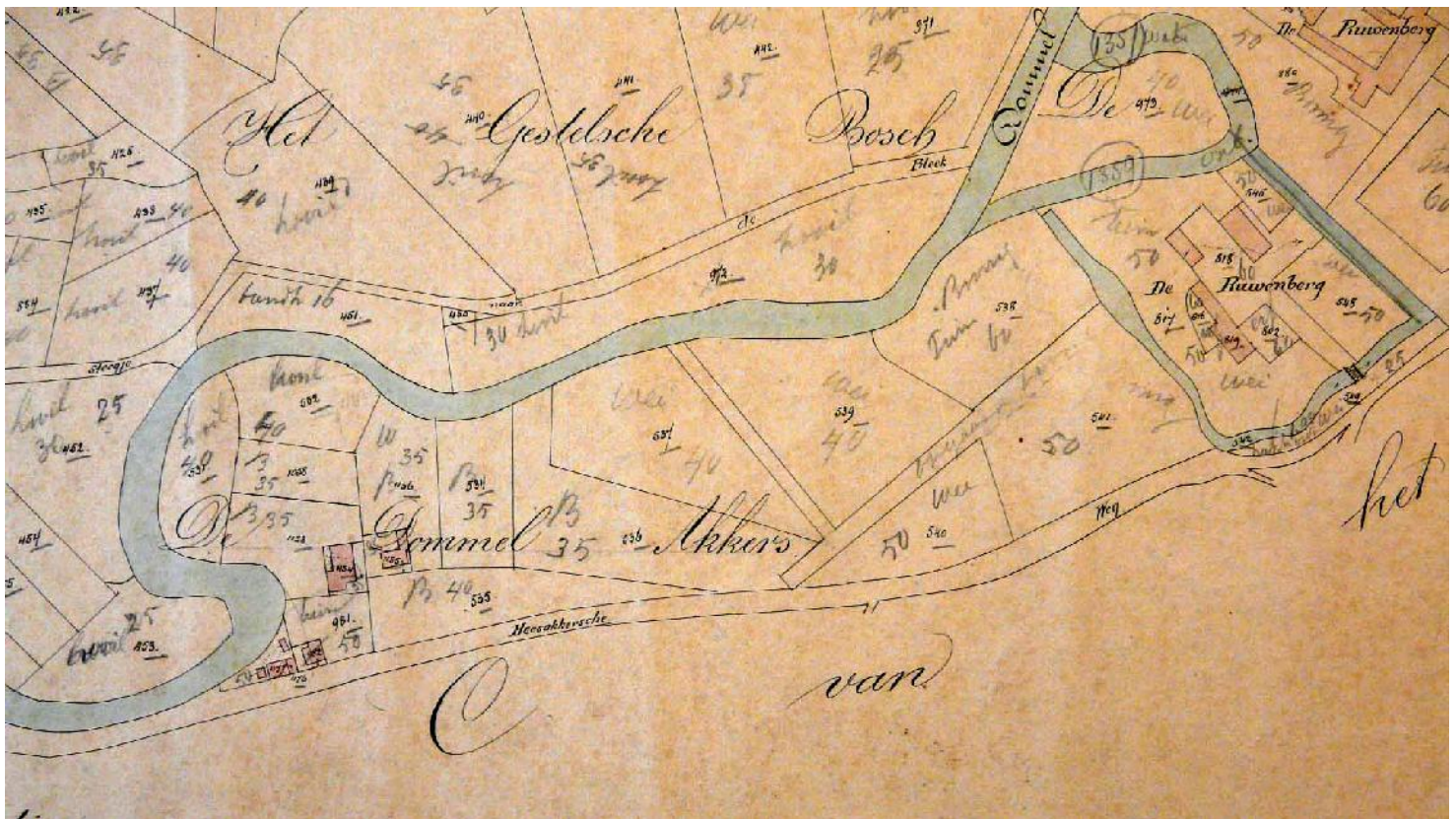
In het patentregister van 1880 staat op A191 vermeld : Wed. Piet van den Nieuwenhuizen , grof- en hoefsmid, schoenmaker, loonslachter, beneden drie werklieden.

Op 2 sept 1885 verhuist de wed. Nieuwenhuizen met haar gezin en bedrijf naar de Dommelakkers (Heesakker A210)

Marinus van den Nieuwenhuizen gehuwd met Ardina Agatha van der Donk (geb. 5 febr. 1865) staat vanaf 15 okt 1895 als gezinshoofd ingeschreven met twee dochters Ida Maria (geb. 9 feb 1893) en Martina Hendrika (geb. 30 mrt 1896)

In 1898 neemt Martinus Gielens de smederij over van Marinus van Nieuwenhuizen.

In 1923 wordt de smederij omgebouwd tot een bakkerij door Willem Berkelmans.

Kadaster schattingskaart sectie F, uitsnede de Dommelakkers, in 1887

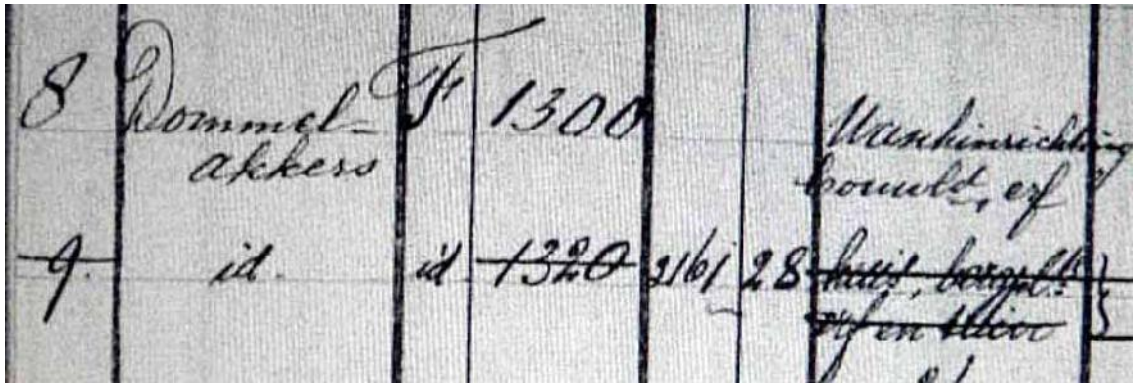
-Een slager

In 1900 vestigt de slager Jan van der Linden zich op de Dommelakkers. In 1912 komt slager Johannes Cooijmans daar wonen.

-Een wasbleker en een koperslager in 1908

-Was- en strijkinrichting De Dommel (Stoomwasserij van der Heijden)

Achter de huidige garage van van Engelen is in 1908 door Hannes van der Heijden beter bekend als "Hannes den Bleker" de was- en strijkinrichting De Dommel gestart. Omstreeks 1955 werd de wasserij overgenomen door Paul van Engelen ook bleker van beroep.

Kadaster digilegger, art. nr. 2602 Johannes Cornelis van der Heijden

-Koperslager Adrianus van Engelen

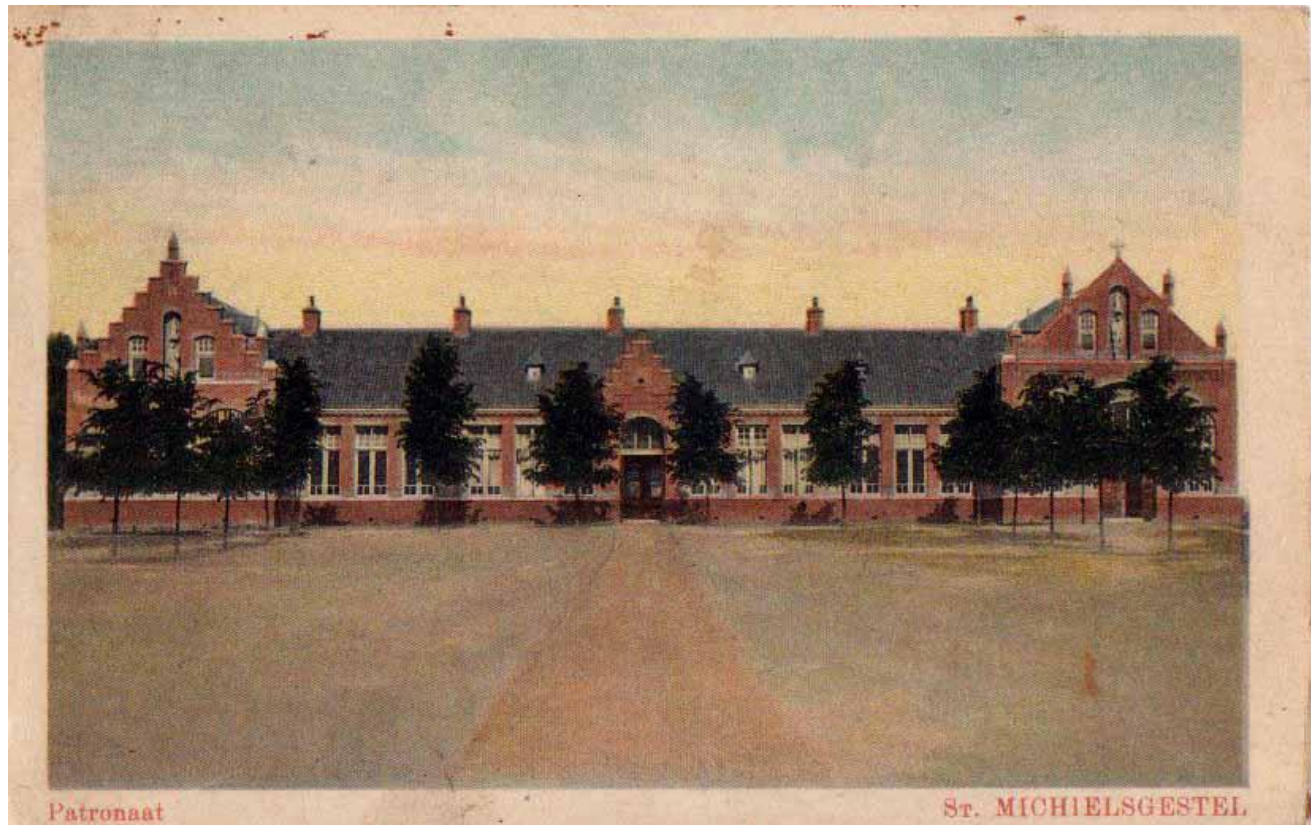
In 1908 begint Adrianus zijn bedrijf op de Dommelakkers (F1282) en dit is van een fietsenzaak later uitgegroeid naar een garagebedrijf.

De Dommelakkers in 1902 (BHIC 6002-803 Waterschap De Dommel)

- R.K. Bijzondere Jongensschool en patronaat (1910)

Naast de wasinrichting aan de Ruwenbergzijde wordt omstreeks 1910 de R.K. Bijzondere Jongensschool en het patronaat gebouwd. In 1915 wordt deze school al uitgebreid met twee klaslokalen.

met dank aan Robert van Erp

In 1970 worden school en patronaat gesloopt en worden op de vrijgekomen bouwlocatie de huizen op het huidige Willem Alexanderplein gebouwd.

-In 1918 start Jan van der Linden een timmerbedrijf op perceel F1354 (A210a)

De timmerwinkel is gelegen ten oosten van de Provincialeweg (of Heesakkerschenweg), ten zuiden een zandweg of steeg en ten westen een huis met erf. Het bouwbedrijf van der Linden zal later naar de Schijndelseweg verhuizen.

- Bedrijven met (uitbreiding) hinderwet vergunningaanvragen zijn o.a. :

- 1909 Willem Gielens , smederij, het plaatsen van een benzinemotor wijk A210c
- 1915 Joannes van der Heijden, uitbreiding was- en strijkinrichting, wijk A 210 (kad.nr. F1300)
- 1922 en 1927 J.P. van der Linden, uitbreiding timmerwinkel, wijk A210a,
- 1922 A. Willekens, oprichten ener reparatie inrichting voor elektrische en mechanische apparaten in perceel A 209 (kad. nr. F1217) (geweigerd)
- 1924 J. van Engelen , plaatsing ondergrondse benzinetank, wijk A211e (kad.nr. F1320)
- 1924 W. Berkelmans, oprichting van een broodbakkerij, wijk A211a (kad.nr. F1299)
- 1929 Hub. van de Westelaken, plaatsen van ruw olie motor in zijn brouwerij A283 (kad. nr. F1217)

Bewoners , grondeigenaren en bouwvergunningen op de Dommelakkers

-De bewoners op de Dommelakkers

Zie bijl. : **HOOFDBEWONERS OP DE DOMMELAKKERS van 1870 tot 1943**

-De grondeigenaren op de Dommelakkers

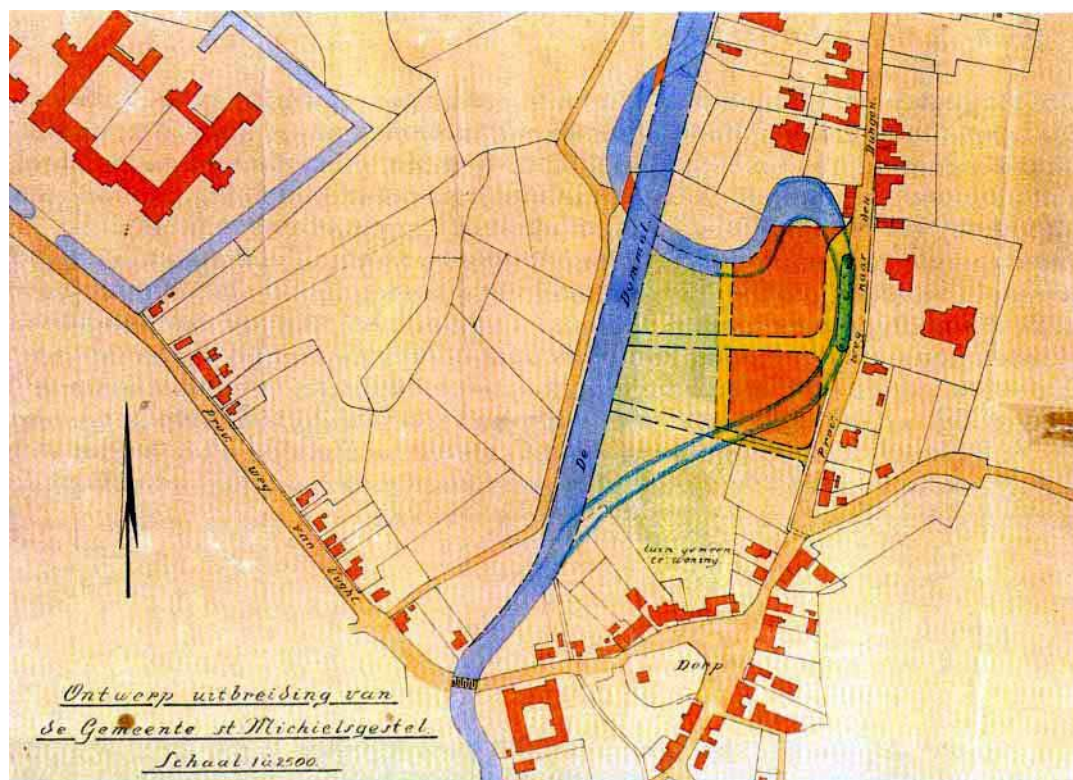
Zie bijl. : **PERCEELEIGENAREN OP DE DOMMELAKKERS MET HUN ARTIKELNUMMER EN PERCEELNUMMERS**

-Bouwvergunningen op de Dommelakkers

Zie bijl. : **BOUWVERGUNNINGAANVRAGEN VAN 1906 TOT 1958 OP DE DOMMELAKKERS**

Het definitieve einde van de Dommelakkers in 1934.

In 1934 werd aangevangen met het verwijderen van de bocht uit De Dommel die van de brug over de Dommel naar huize Dommeloord liep. Met het afronden van deze werkzaamheden kwam er een definitief einde aan de eeuwen oude Dommelakkers.

Bron : BHIC 1. toeg. nr. 5184 Gemeentebestuur Sint-Michielsgestel 1811 – 1935
2. kadaster, digilegger

12 januari 2010
Jef van Veldhoven